

Kanizsán, hol barátságosan fogadtattak, a vendég szeretetet csak hamar rablással viszonzották, 's a ménésből minden használható lovat elloptak, míg végre a házi ur Szerviczky látván, hogy vendégei vele is fenyegető hangon beszélnek, mindenét ott hagyva a temesvári várban keresett menedéket. Karácsonyi László főispánnak, úgy szinte Karácson István Lehel huszár századosnak birkáját, ökreit, 's egyéb ingóságait elrabolták. — Így haladtak ők egész a Marosig, a vajdaság képzelt határáig, lépdeltek vandálistus, öldöklés, 's a kinczának minden kigondolható nemei kísérek, 's midőn a foglalat megtörténtnek hitték, alakultak mindenféle a szerb vajdaság teljhatalmú bizottmányai, ezek neveztek tisztviselőket, kik a rablást finomabb modorban, de nagyobb kezdék folytatni, így például Temesben Papházy Ig-nác, Drakulics, Sztójanovics Mladen kerületi biztosok, által ven-kerületeiket, azonnal hadi sarcz cizme alatt minden telekre 4 pengő frtot vetettek ki kerületeikben, mit irgalom nélkül a szegénység rögön meg is vettek, és most par postillion járnak kelnek; hallottuk ugyan, hogy eme gaz tettükért, miután az egész világ szemelátára történt, feleletre fognak vonatni, meg-látjuk valjón a vad fajnak van-e az igazság kiszolgáltatásáról fogalma?

Elfoglalván a Bánságot, — Rajacsics re quasi bene gesta parlamentaereket küldött be Temesvárra, 's a várat Rukavínától felkerette — azonban ez azt nyilatkoztatta ki nekik, hogy a vár a császár tulajdona levén, ő nemcsak nem adja nekik, de sőt kész azt utolsó cepp vérig bár ki ellen oltalmazni, — eme nyilatkozat nagy elégtelenséget okozott nem csak Temesvárról, de általánosan a ráczok közt, fenhangon kezdtek megcsalásokról beszélni, fenyegetőztek, hogy Rajacsics 60 ezernyi sereggel jön a várnak, hogy ő birja a felség 's tekintetbeni szavát 's mindent mozgásba hozand, hogy jogszerű igényeinek nyomátokat is szerezzon 'stb.

Rukavínának öszves várbeli ereje alig menvén 300 főre, (Lehningen tábornok 4000 emberrel Erdély felé működik) meg-hökent, hallván a fenyegetőzéseket, 's azonnal futárt küldött Windischgrätzhez segítség eszközöléséért egy részt, más részt pedig kérdést tett, hogy a ráczok irányában miként viselje magát? a futár visszajött ezen válaszsával: „Die ungarischen Truppen wachsen wie die Schwämme, ich kann folglich dem General Rukavina keine Verstärkung schicken; und zwar um so weniger als es Thatsache ist, dass die ungarischen Soldaten wegen ihrer Tapferkeit nicht so leicht zu besiegen sind, dann habe ich Komorn in Rücken, und so lange ich diese Festung nicht besitze, muss ich auf einen entscheidenden Sieg verzichten, — bei solcher Lage der Dingen trachten Sie lieber Rukavina, wenn die Haut eines Löwen nicht hinreicht, die Haut des Fuchsen in Anspruch zu nehmen.“ — Ezen válasz következtében Rukavina csakugyan róka-börbe öltözött, 's igyekszik a ráczokat mézes szavakkal, szép ígéretekkel tartani, a ráczok nagy része igen jól tudja ezeket, képzeltetni tehát, hogy mi viszonyban állanak a császáriak, a vajdaság apostolaival.

Rajacsicsnak működési tere most N. Becskerek és Kikinda, ott szedi az ujonczokat, ott organisálja a népfelkelést, hírlik, hogy 60,000 embert akar seregeink ellen lábra állítani, ezek közt volnának természetesen a bánsági németek is, kik Krisztust nem várhatják buzgóbb fohászokkal, mint a magyar seregeket. Midőn Temesvárot hire futott annak, hogy a rácz parlamentáerek a vár felkerése végett a városa megérkeztek, azonnal a polgárság köréből nagy számú küldöttség ment Lehningen és Rukavina tábornokokhoz azon kijelentéssel, hogy ha a vár a ráczoknak adatik, ők tömegestől kivándorolnak.

Az oltmúti alkottmány e napokban ágyú-dörgések közt hirdette a katonaság nagy piacunkon, rendbe állított katonaságon kívül alig volt néhány ember jelen ezen erőltetett ünnepélynél, 's midőn az olvasásnak vége lön, nem volt ember, ki zsviót kiáltott volna, maga az öreg Rukavina, 's az őt körül-övedő haditelt teljesítette ezen kötelességet.

A magyar lapok Temesvárot rendesen szoktak olvastatni a hadi-tanácsban, hogyan 's mi uton jönnek, azt nem tudjuk; elég, hogy azokhoz mi is néha eljutunk, 's így értesülünk drága imádott honunk viszonyairól.

Beműl iszonyúan félnek, seregének vitésége felől az ide menekült szászok sokat beszélnek, persze csak suttomban, mert a magyar sereg vitéségéről beszélni annyit tesz, mint magát bezártni, a megye új épületi börtön 130—150 politikai fogoly nélkül soha sincsen, itt sanyargatják vizsgálat nélkül hetekig sokszor hónapokig a jó érzesű embereket, míg végre kibocsájtják a nélkül, hogy elzárását indokolják.

Bár mennyire tilos a reánk nézve kedvező hírek terjesztése, mégis csak megtudunk mindent nagyból, 's midőn ellen-neink nem tagadhatják a tényeket, azzal fenyegetnek, hogy jön 40,000 orosz majd megtanítja a magyarokat engedelmeskedni, jobb lelkű császári tiszték magasztalással beszélnek Bemről és vitéz seregéről.

Kopet ezredes harmad magával, miután becsületszavát adta, hogy a magyarok ellen harcolni nem fog, Bem által szabadon bocsájtott, 's jelenleg köztünk van, azt mondja, hogy soha a császári seregekben nem volt a fegyvelem, mely Bem seregét jellemzi.

A kápolnai, aradi, szebeni, reánk nézve diadallal vívott csatáiról rendesen falragaszok jelennek meg Temesvárott, de mindannyiszor úgy mifüstáltak a közönséget, hogy hadi csel, vagy tactica volt Aradot elhagyni, vagy Szebent seregeinknek általadni, hogy annál bizonyosabban téessünk semmivé.

Temesvár rendes adóján felül, hetenként hadi adó fejében 600 pftot fizet a katonaságnak.

Az itteni császári tisztektől martius 1-ső napjától fogva elvétellett a hadi pótlékfizetés, ez nagy elégtelenséget szült köztök.

Temesvár, József külvárosát kis Debreczennek elkeresztelték a schwarzgelbek, törhetlen érzelmű lakosai végett.

Kis Ernő, hős altábornagyunk ingóságai, több napok óta közérzés útján adatnak el; annyira vetemültek, hogy a temesvári takarékpénztárban őrizet alá tett ezüstjét is kivették 's árvereztetik.

Rajacsics Torontálban a lakosoknál találató buzát Kikindára és N. Becskerekre fuvaroztatja, minden telek után csak 5 P. mértő enged hátra az illető családoknak, a többit nyugtatvány mellett a mondott nélyekre hordatja.

A temesvári katonaság martius 1-je óta megkezdte az ujonczozást Temesben, a lakosság nagyon csodálkozik, hogy october kezdetén, midőn a megye ujonczozott, a császári katonák azt hirdették, hogy a császárnak nem kell katona, most pedig más hurokat penget. A 3600 főnyi népségű Uj-Arada 120 ujon-

czot vetettek ki, a német lakosságra jobb cura nem lehetett a schwarzgelb uralomnál, oly magyar érzelműekké varázsolattak, hogy a tiszta-vidéki tős gyökeres magyarokkal fognak vetéldeni hazafiságra.

Kassa, apr. 10. April 1-jén délután 240 szabocsi gyalog guerilla, körülbelül ugyanannyi lovassal érkezett Kassára, a gyalogok vezére Egressy Gábor a városháza előtt kiállított csapatok élén a polgársághoz rövid beszédet tartott, melyben kérte a tanácsot és polgárságot, hogy azon rövid idő alatt, míg Kassán időznek, csapatát szívesen lássa. A jámbor azt gondolta, hogy a városi tanács jelen levén, ahoz intézi beszédeit, pedig borzasztóan csalódott, mert midőn beszédét elvégezte, nem volt, ki válaszoljon, a városi tanács láthatlanul tette magát, csupán kettő volt jelen, kiknek egyikét a casinóból citálták ki, és mindkettőt csak mint néző elegendett a sokaság közé, és világlért sem tártotta volna fel száját; máskülönben a sok schwarzgelb tettek által szerzett érdemnek vége lett volna; tehát merő consequentiából mindkettőt mint a hal — hallgattak. Így tehát a tanács arra sem méltatta a városa védelmére távolról érkezett honfiakat, hogy üdvözléseket egy száraz viszontüdvözlettel viszonzotta volna. Koncz József Kassa városa egyik lelkes polgára volt az, ki ekkor fellépve és szónokolva a kassai polgárok becsületét megmentette.

Kedden érkezett Kassára Luszinszki Pál mint sárosi kormánybiztos. Szerdán a lovas guerilla csapat ment Eperjes felé, mint mondják, minden parancs nélkül merő bravourból; ez 11—12 órákor történt délelőtt, éjjeli 12 órákor érkezett az eperjesi előőrsköz, hol egy kis csetepaté volt, a drotároktól 4 fegyvert elszedtek, 's mint mondják két chevauxlegerest és 4 drotárt elejtettek. Lovasaink közül csak egy ló esett el, melyet szülője löttek. Minthogy pedig sem ló sem embernek nem volt mit enni, mert semmi rendelés nem történt a kormánybiztos részéről, requirálni meg nem akartak, másnap 10—11 óra tájban visszakerkeztek Kassára. Ez alkalommal történt, hogy egy őrmester — volt huszár — igen lelkesítette a lovas guerillákat, de őt csak 5 követte az egész csapatból, és így nem sikerült a 18 chevauxlegerest elfogni. A guerilla tiszték gyávasága levén a fő akadály, a nevezett őrmester hozzajok fordulván, lehordta őket, hogy ne hátra húzódjának, hanem előre, és ne így serkentsék a legénységet: „Előre menjetek legények, hanem előre rugatva: „Utánam jöjjetek! És mit gondol ön, e lelkes őrmester, a gyáva tiszték abeli vadjára: hogy a legénység között ingerültséget akart gerjeszteni, Kassán elzárattat, és csak tegnap bocsáttatott ki. Notabene ezen kirándulás minden gyalogság nélkül, csupán jó szerencsére történt, a gyalogok egészen másfelé mentek. Csütörtökön mint említém a guerilla csapatok visszaérkeztek fáradtan és éhesen, nem volt, ki a fáradtaknak csak egy pohár bort is adott volna, csak Kerekes ismételt sürgetéseire rendellett számukra, de csak este, egy kis vékony áldomás. Pénteken délben már combinált terv szerint elindultak ismét Eperjes felé, midőn már Beniczky is főcsapatával, az Egressy gyalog portyázói, meg Madarassy 600 főnyi guerillái is mindenfelől húzódtak Eperjes felé. Ugyanaznap Somosnál Egressy Gábor csapata a drotárok és rendes polákok által megtámadott; Egressy maga megbesült, és elfogták volna, de a Tarca túl partján levő guerillák, ugyanazok kik délben indultak Kassáról, hallván a lövéseket, neki ugrattak a Tarczának, és rajta keresztül menvén, elég jókor jöttek, hogy egyesült erővel az ellenséget szétverjék, mire nyakrafőre Eperjesnek szaladt. Előtte való nap Hanusfalvánál mint mondják Madarassy gyalog guerilla csapatát a polákok visszanyomták, és pénteken egyesült erővel mentek Egressy ellen, ki által visszanyomattak. Ugyanazonnap, azaz pénteken egy sárosmegyei faluban Koncz Józsefet, ki 5 lovas guerilla kíséretében mint futárt küldetett Beniczkyhez, a drotárok és vadászok egy vendégfogadóban elfogták, a huszárlovasokat mint beszélük, utközben lekoncolták, Konczozal mi történt? senki sem tudja. Annyi igaz, mindenét elrabolták, a csizmáját is lehúzták, és Eperjesen, hova vitték, még az asszonyok és dámák szembe pökdös-ték, taszigálták, és minden csúfságot elkövettek rajta. Úsz sárosmegyei szolgabíró vezette Koncz nyomára a polákokat. — A mieink szombaton reggel mentek Eperjesre, de minthogy a guerillák fél órával később jöttek mint Beniczky, azon felül pedig tisztjeik gyávasága miatt nem sok csatakezdéssel jöttek a drotárokat bekeríteni nem sikerült, miért azok a szebeni uton tovább illantak. Beniczky 1 hat fontosával nem sok kárt tett bennök, mert messziről történtek a lövések, és a vadászok szárnyuk megül löttek. Azt mondják 2 drotár elesett, 3 megbesült, 4 elfogatott, a drotárok töltéseiket is elhanyva nyakrafőre szaladtak. Mondják, hogy a kórházban mintegy 600 fegyvert találtak a mieink és vásznak. Ma mieink Eperjesről Kassára váratnak.

Bácsból apr. 8-án *) Perczel tábornok serege a híres „római sánczokat“ bevette. — Ma hadi szállása Goszpodinczen a csajkások kerületében van; ott, honnét annyi nyomor, inség áradt el szép megyénkire.

Szent-Tamás elfoglalása, és semmivé tétele után Turia, Földvár átkos emlékü elsánczolt fészekből a rablók világnak szaladván, a csajkások kerületében kerestek nagy részt menedéket; de Perczel felkeres benneteket, istentelenek! ha a föld alá buvotok is.

A jeles tábornok tegnap hadseregének egyik dandrával Goszpodincze, a másikkal Nádál felé rontott be a lázadók kerületébe. — Goszpodinczénél az ellenség több erős redoutokkal bővített római sánczoknál gátlá elhaladását; — mintegy 12 ágyúval és több ezer részt szervian és határörök, részint Sz. Tamásról és Turiáról oda menekült fegyveresekkel kellejt nem nagy számú, de személyesen vezényelt seregének szembeszálljan. — Hadseregének nagyobb része más uton vonult be a vajdaság alapítóknak földére.

Déli 12 óratól 4-ig tartott kemény tüzelés után végre sikerült rohammal a sáncz-vonalon átörni, mire az ellenség hanyatholmok megfutalmott. És így a világhírességre kapott „római sánczok“ is bevették.

Egy uttal nyolcz ágyú, és ezek közt egy 18 fontost foglaltunk el.

A szenttamási hídfő sáncz bevételevel kitüntetett szegedi honv. zászlóalj Földváry derek őrnagy vezérlete alatt rettenthetlenül sebesen rohant meg a sánczokat, azokat megmászta, — az egyik redoutot három ágyúval tüstint elfogá, 's evvel a diadalt részünkre eldönté.

*) Tisztelt levelezőnkől már f. hó 10-éről is kaptunk tudósítást; azonban közülük ezen elkésettet is. Szerk.

A 3-ik számú huszárokból is egy csapat a szegediek után a sánczvonalon átkapaszkodván, éré utol a 18 fontos ágyút.

Temérdek marha, ló jött ismét birtokunkba, melynek egy része az álladalomé, hadiaké és főleg a hadsereget kísérek temerini, járeki, verbázi és más ráczok által kirablott bácskai népé lett.

Goszpodincze a la Sz. Tamás porrá égettetett. Veszteségünk négy halott, 's vagy tíz sebesült; az ellenség több száz halottat számít. — Egy csajkás császári tiszt fogollyá lön.

Tehát Perczelé a dicsőség, ki a némelyek szerint merő sátán, és sarkányokkal tömött római sánczokat alhágtá, a vad csürhét azokból kikergette. — A Sz. tamási hős nevének hallatára is bizonyosan a rácz csorda kiszalad a világból. — Na a magyar Vendéek velt csajkás-kerület ugyancsak hamar lejárja. — Hja! vig karácson, szomorú hűsvét jutott most a leghevebb Waffenbrüdereknek. A magyarok fizetik a kölcsönt kamatostól. Csak hamarjában mintegy 26 ágyút vett el Perczel serege a ráczoktól. És a mult nyáron, őszön, télen mennyi költség, sopánkodás, zaklatás, nyomor, aggodalom, boszuság juttatott a magyarnak, Sz. Tamás bevehetetlenek hirdetett, de voltaképp nem ismert sánczai miatt. Bezzeg okoskodunk már valahára; a gordiusi görös szétvágva hever. Hiába járatlan volt az ut; a becsületes ember mást is annak tart, de az élet egy napján többet tanulunk most, mint az előtt 50 év alatt. A jövő évé küldé nekünk Perczelt.

Mig Perczel tábornok az ellenséget oda lent tiporja, addig a megyében szét bomlott mindennemű viszonyokat gróf Battyány Kázmér Szabadkán székelve rendezi. Ó f. hó 5-kén tért vissza a táborból; teendője sok, mig mindent a rendes kerék vágásba visszahoz. Rendez, terem, intézkedik, hogy a zavarteljes tömkelegből egy rendszerezett egészlet csináljon.

Több rendeletei közül egyet itt közlünk mely így hangzik:

Rendelet Bács megye lakosihoz. Diadalmas fegyvereinknek már is sikerült e megyében a rabló csordákat legyőzni.

Az óhajtott közbátorság, csend és béke — némely részeket kivéve — mindenütt ismét helyre állt.

A közigazgatásnak újra rendes vágásába kell jönni, 's minden jó honpolgárnak kötelessége örködni, hogy a személy és vagyon sértetlen maradjon; kötelessége tenni mindent, a mi a közös cél elérésére, a közbátorság fenntartására megkívántatik.

A tisztviselők járásaikban megjelennek, — hogy a szükséges rendet fentartsák a közigazgatás teendőit végezzék.

Rendelem, tehát, mint következők:

1-ör A felsőbbstől kiadott rendeleteknek mindenki hódolva engedelmeskedjék, e tisztviselők intézkedéseire kellő figyelemben tartatván, azokhoz kiki magát alkalmazza.

2-ör A községek előjárói minden felsőbbi rendelkezést a legszigorúbb felelősség terhe alatt pontosan, 's annak idejében végre hajtani kötelezettek; — valamint felügyelni, hogy a köz-csend, és biztosság a legkevésbé se háborítottassék meg. 's előforduló esetekben a baj orvoslása iránt rögton intézkedni, minden előforduló esetekről a járásbeli tisztviselőt haladéktalanul, és híven értesíteni kötelesek.

3. Ha valamely községben a közcsend megháborítottatnék, rablás, lázongás 's egyéb büntettek követnének el, 's az előjárók azok megállítására minden lehető énem követnének, 's kellő rendszabályokhoz nem nyulnának, illy esetben magok az előjárók, mint részesei a gonoszletnek, fognak lakoltatni.

4-er A ki más honpolgár személyét, vagy vagyonát bánatani merészi, az előjáróságnak ellenszegül, — rögton itélő bíróság elé állítatván, — mint e sokat szenvedett haza ellen merénykedő akasztófával, vagy agyonlövétessel fog bűnhődni.

5-ör Miután a rácz rabló csordák e vidéken minden polgárat, és társadalmi viszonyokat szétbontván, — e megyét a legiszonyúbb rablás, pusztítás, öldöklés, és gyújtogatás színlelvé változtatták, — s akadtak e megye lakosai közül számosan olly elvetemültek, kik a rabló gonosztevő módjára, — jó érzelmű honpolgárok javait pusztítani, és rabolni nem iszonyodtak, — annakokéért rendelem:

a) Hogy mindazok, kiknél illy rablott javak léteznek, e rendelet vételétől számított négy nap alatt tartoznak azokat a helybeli előjáróságnak feljelenteni avval, kié volt légyen az idegen vagyon; — 's egyszersmind kédelemel nélkül általadni.

b) Hogy a városi, és helységbeli előjárók folytonosan nyomozzák, kiknél legyenek illy rablott jószágok elrejtve; — az illyeneket jegyzékbe vegyék; — 's ha jó szántukból be nem vallanak: honnét, kitől, mikor kapták legyen a náluk találató rablott jószágokat; 's azokat az előjáróságnak beadni vonakodóknak, rögton az előjáróság tegyen jelentést az illető tisztviselőnél, városokban a kapitánynál, ki szigorú vizsgálatot tartván, a bűnösnek mint rablónak szigorú megfenyítése iránt lépéseket fog tenni.

c) Ha a jobbeltek önként bevallják, mennyi és minő rablott jószág legyen birtokukban, 's ezt jó szántukból az előjáróságnak átadják, ezt is az átadott vagyon nemének, a volt tulajdonos, és átadó nevének feljegyzése mellett haladék nélkül a járásbeli tisztviselőnek, a városokban a kapitánynak bejelenteni, 's átadni kötelezettek.

d) Tudva levén, miszerint a sok rablott jószágok Bajmak, Omorovicza, Pacsér, Bajsa, Topolya, Kula, Cservenka és Szivacz községekben rejtve tartatnak; e helyeken főleg a vizsgálat szigoruan fog megtétni, 's az átkodott rabló czimborák keményen fenyteteni.

5-ör Több az ellenségtől már is ment helyeken házak, földek elhagyottan gazda nélkül vannak, — e tekintetben a) Tudatom azt, hogy az efféle javak az álladalom tulajdonává váltak, 's mint illyenek az álladalom részére lefoglaltatnak.

b) Ezen földek érdemeket szerzett 's jó honpolgároknak annak idejében ki fognak osztatni; addig is azonban, hogy vetetlenül ne maradjanak, használat végett azonnal alkalmas egyéneknek egy évre ki fognak adatni.

c) Ráczok nem fognak földet kapni.

Ezeknek folytatni rendelem: d) Hogy az előjárók tüstént összeírják az illyen elhagyott javakat; különvéve azokat, melyeknek volt tulajdonosai a haza ellenségeivel zimboraálva azokhoz átszöktek, és külön ismét azokat, melyek ismert jó honpolgárokéi, jegyzékbe tevéen azt is, ha kétséges, valjón a volt tulajdonos nem ment-e át az ellenséghez?

e) Az ekként összeirt javak lajstromát kötelezettek az

